«RUSIA E CU NOI...»

La 22 septembrie, orele 15.00, la Moscova, într-o atmosferă solemnă, Mircea Snegur şi Boris Elţin au semnat Tratatul cu privire la principiile relaţiilor interstatale ale R.S.S. Moldova şi R.S.F.S.R. care conţine o preambulă şi 23 de articole.

La negocierile de la Moscova a participat şi Victor GREBENŞCICOV, consultant superior al prim-ministrului Republicii Moldova pentru problemele minorităţii ruse şi relaţiile cu Rusia.

— MI DAU seama de bucuria pe care aţi trăit-o în acea zi de simbătă. Spuneţi-mi însă: bucuria a însemnat deopotrivă şi o împlinire? Altfel spus, credeaţi cîndva posibilă o asemenea deschidere către lume?

— Cum ştiţi, la 21—22 septembrie la Moscova a avut loc runda a doua a tratativelor moldo-ruse, începutul lor fiind pus la Chişinău la 1 septembrie. Din partea Moldovei la negocieri au participat Ion Hadârcă, prim-vicepreşedinte al Sovietului Suprem al republicii (conducător al delegaţiei), Constantin Oboroc, prim-vicepriim-ministru, Petru Munteanu, vicepreşedinte al comisiei parlamentare pentru relaţiile externe, Silvestru Maximilian, ministru-adjunct al economiei naţionale, şi, de asemenea, interlocutorul pe care îl aveţi vizavi.

Firește, am confruntat şi anumite dificultăţi. Delegaţia rusă a fost eterogenă. Unii ne înţelegeau mai bine, alţii — mai puţin. Se simţea chiar dorinţa unora de a tărăgăna convorbirile, ba, mai mult ca atît, a amîna semnarea Tratatului. A apărut şi o piedică din partea separatiştilor din Moldova, un reprezentant al cărora a încercat să solicite audienţă prim-ministrului Rusiei, dar această încercare a eşuat. Cum ştiţi, a intervenit şi nenorocul. În ajun Boris Elţin a nimerit într-un accident rutier.

Unii membri ai delegaţiei ruse insistau să fie amînată semnarea documentelor pe luni sau simbăta viitoare.

— O zi mai devreme sau o zi mai tîrziu, parcă contează atunci cînd aproape trei secole n-am fost deschişi spre lume?

— Poate că nu contează. Poate că a fost la mijloc un joc. Sau cineva a sperat că se schimbă ea vremea, chiar şi în două zile. În jurul acestui Tratat şi, în general, în jurul relaţiilor Rusiei cu alte republici se aprindeau spiritele. La sesiunea Sovietului Suprem, la care am avut ocazia să asist, unii deputaţi se pronunţau împotriva încheierii oricărui tratat. E cunoscută cuvîntarea lui Mihail Gorbaciov. Deci, fiecare zi, ba cu atît mai mult o săptămînă, putea să schimbe situaţia.

Boris Elţin a manifestat curaj şi bărbăţie prezentîndu-se la semnarea documentelor.

Tratatul cu privire la principiile relaţiilor interstatale ale R.S.S. Moldova cu R.S.F.S.R. are o însemnătate deosebită pentru ambele părţi. Moldova de dincoace de Prut, de fapt, a semnat primul său tratat internaţional. De menţionat că acesta e al doilea Tratat direct dintre Moldova şi Rusia după cel din anul 1711 semnat de Dimitrie Cantemir şi Petru I. La drept vorbind, ambele Părţi de facto devin subiecte ale dreptului internaţional.

— Spunea cineva că privind relaţiile externe guvernul republicii va lucra în două direcţii: prima va ţine de intensificarea relaţiilor pe orizontală, adică cu fostele republici unionale, a doua rezidă în diversitatea legăturilor lor cu statele din lumea mare. Să însemne aceasta că un acord dintre Moldova şi, bunăoară, Lituania sau Rusia are o importanţă mai mică pentru noi decît un tratat dintre ţărişoara noastră şi Italia sau Germania?

— Sînt la fel de importante. Conform dreptului internaţional toate ţările sînt egale. Dar avînd în vedere că relaţiile noastre cu Rusia sînt mai tranșice, pentru noi are o importanţă deosebită acest Tratat. El a fost încheiat pe o perioadă de 10 ani şi în cazul dacă nici o Parte nu va manifesta dorinţa de a-l denunţa, el poate fi prelungit pe următorii zece ani ş.a.m.d. Părţile şi-au exprimat ataşamentul faţă de normele dreptului internaţional. Ele recunosc şi se obligă să respecte suveranitatea de stat, ceea ce e foarte important.

În Tratat se spune că Părţile vor colabora în domeniile politic, economic, tehnico-ştiinţific, comercial ş.a. Rusia se pronunţă pentru integritatea teritorială a Moldovei şi nu va susţine forţele separatiste.

Conform acordului, actualii locuitori ai Moldovei de naţionalitate rusă capătă dreptul de a primi cetăţenia Rusiei, iar moldovenii din R.S.F.S.R., respectiv, cetăţenia Moldovei.

Este important faptul, că într-un articol Părţile se pronunţă pentru dezvoltarea şi păstrarea limbilor naţionale, culturii şi tradiţiilor minorităţilor naţionale. Rusia şi Moldo-

procesele de migraţie. Şi în caz dacă cineva dintre ruşi care locuiesc acum în republi că la noi vor dori, fără nici constrîngere, firește, să plec din diferite motive în Rusia atunci acestor persoane li s va acorda ajutor şi, invers, în cazul dacă moldovenii vor do ri să se întoarcă la baştină se va acorda ajutor. Da iarăşi, aceste lucruri vor concretizate într-un acord sp cial.

În Tratat se vorbeşte despre ecologie, proprietat Se subliniază că acest docu ment nu aduce prejudicii un terţe părţi.

Şi, reieşind din conţin tul acestui Tratat de i portanţă majoră, aş vrea spun cîteva cuvinte despre r lui minorităţilor naţionale. P rerea mea e că ruşii din Mo dova şi moldovenii din Rus trebuie să se încadreze cît m activ în lucrul de consolida a relaţiilor dintre aceste do popoare. Este misiunea lor onoare.

— Să ne întoarcem la trebarea mai multor cititc ai săptămînalului nostru: c re-s prăconizările de rigoa ale acordului guvernamen semnat în aceeaşi zi de simb tă, 22 septembrie?

— Într-adevăr, în aceea zi a fost încheiat un acord g vernamental între cele do Părţi, semnat respectiv Mircea Druc şi Ivan S laev, premierul Rusiei. Ca este ideea principală a ace tui document? A păstra leg turile economice care s-a stabilit între Moldova şi R sia la actualul nivel. Astf temerile unor persoane că r vor primi din Rusia mater primă şi producţie finită n sînt întemeiate.

Iarăşi vreau să mă refer Boris Elţin, care după semn rea Tratatului a găsit vre să stea de vorbă cu delegaţ noastră. În timpul convorbi lor domnul Mircea Druc spus inspirat: «Rusia e noi», la care cuvinte memb delegaţiei ruse au răspuns încuviinţare. Într-adevăr, R sia e cu Moldova. Şi cu m dovenii, şi cu ruşii, şi cu t cetăţenii de bună credinţă re se pronunţă pentru înnoi societăţii, pentru suveranit şi colaborarea popoarelor e le în drepturi.

— Semnarea Tratatului p te fi oare interpretată ca a rarea Părţilor la oricare un ne sau comunitate de state

— Poziţia Moldovei cunoscută. Aici nu e ca să o subliniem încă o tă. Dar trebuie de menţion Rusia şi Moldova vor cola ra în direcţia creării spaţiu economic comun...

— Deci, Tratatul a semnat. Ce urmează?

— El, repet, urmează să ratificat, ca apoi să fie ela rate un şir de acorduri c crete referitor la fiec chestiune. Adică, problem migraţiei trebuie să fie re mentate printr-un acord s cial. Problemele cetăţeniei, asemenea. Aceste chesti formează un cadru pentru borarea unui tratat mai ge ral. Aşa cum ne dictează pr tica internaţională.

Ne aşteaptă o muncă de de amplă.

Consemnare:
V. DRUMEA